

Sensus vertrouwt op

Het Nederlandse areaal cichorei heeft een flinke pas op de plaats moeten maken nu verwerker Sensus in Roosendaal stopt met de productie van fructose. Een groeiende afzet van inuline moet de teelt de komende jaren weer doen groeien, voorspelt manager René Schunselaar. „We kunnen straks weer een sprongetje maken.”

Door: Eric de Lijster
Fotografie: Peter Roek, Robert Ellenkamp

Bij Sensus komt er geen suiker in de koffie. Uit een kannetje schenkt René Schunselaar, manager agrarische zaken bij Sensus, een scheut fructose bij de koffie in. Wie zelf iets maakt, moet uiteraard het goede voorbeeld geven. „Fructose is gewoon een lekkere zoetstof, net als suiker”, zegt Schunselaar, terwijl het goedje wel vervelend aan de buitenkant van het kannetje blijft kleven. „Nu kan ik het door ons zelf gemaakte product nog gebruiken.”

De afgelopen 15 jaar heeft Sensus, een onderdeel van coöperatie Cosun, de zoetstof fructose en de voedingsvezel inuline gewonnen uit cichorei. In de komende campagne wint het bedrijf uit Roosendaal enkel nog inuline uit het wortelgewas. De productie van fructose is dan verleden tijd. Net als suiker is ook fructose door de Europese Unie gequoteerd. Cosun biedt dit quotum aan voor de Europese herstructureringsregeling, die is bedoeld om de overproductie aan suiker op de interne markt weg te werken. Sensus wist al enkele jaren dat het fructosequotum op zijn laatste benen liep. „Bij het maken van de plannen voor de hervorming van het Europese suikerbeleid wisten wij al voldoende. Voor ons komt het niet als verrassing”, vertelt Schunselaar. „Daarom zijn wij vorig jaar begonnen met het areaal cichorei te verlagen.” Naar omstandigheden komt de cichoreisector

volgens Schunselaar niet slecht weg met de huidige regeling. „Er is nu een herstructureringsfonds voor fructosequotum, waardoor Cosun een vergoeding krijgt voor het quotum. Dat was er eerst nog niet. Bovendien komen er ook toeslagrechten over cichorei. Dat is voor de telers een bonus.” Hoewel het ministerie van Landbouw de gegevens nog niet heeft bekendgemaakt, verwacht Schunselaar dat de akkerbouwers die in de periode van 2002 tot 2004 cichorei teelden in 2006 circa 360 euro per hectare aan compensatie mogen bijschrijven. Dat bedrag neemt de komende jaren nog toe.

Op zijn einde

Tussen 2002 en 2004 heeft Sensus jaarlijks meer dan 5.000 hectare cichorei verwerkt. Voor het lopende teeltseizoen is dat de helft, circa 2.500 hectare. „Onder het beschermende regime zijn wij destijds begonnen met het maken van fructose. Hierdoor konden wij prima onze productielijn benutten en de vaste kosten beter afdekken”, vertelt Schunselaar. „Maar aan de andere kant liep de markt van fructose ook wel een beetje op zijn einde. Er zijn veel zoetstoffen op de markt. In fructose zat weinig perspectief, uitgaande van een dalende Europese suikerprijs.” Voor het bedrijf heeft het stoppen met fructose echter vergaande gevolgen. „Het bedrijfsresultaat staat de komende jaren flink onder druk

Bij Sensus gaat geen suiker, maar fructose in de koffie

cichorei

staan”, voorspelt Schunselaar. „Er valt een flink deel van de omzet weg. Het duurt even voordat wij met inuline op hetzelfde omzetpeil komen. Bovendien wordt de campagne door de krimp in het areaal een stuk korter: twaalf weken in plaats van een half jaar. De vaste kosten voor machines, die dan veel langer stil staan, nemen hierdoor toe.”

Om kosten te besparen wordt het personeelsbestand van Sensus met vijftien procent ingekrompen. Ook de cichoreitellers hebben de krimp moeten voelen. Naast de halvering van het areaal in twee jaar tijd, is ook de contractprijs voor dit jaar met vijftien procent gedaald tot 48,50 euro per netto ton bieten. „Dat is noodzakelijk om het bedrijf kostendekkend te laten draaien”, aldus Schunselaar. Opvallend genoeg bleef de teeltanimo groot. Het beoogde areaal was snel volgetekend. „Blijkbaar past de teelt bij veel akkerbouwers. Ik heb niet de indruk dat wij altijd te veel hebben betaald. Als commercieel bedrijf is het elk jaar weer een uitdaging om de grondstof zo goedkoop mogelijk binnen te halen. Dat is niet om de teler te pesten, maar om het bedrijf gezond te houden.”

De teelt is wel iets gemakkelijk geworden, probeert Schunselaar de animo te verklaren. In de onkruidbestrijding, een lastig probleem in cichorei, zijn de laatste jaren door onderzoek van Sensus en het IRS goede resultaten geboekt. De Telersvereniging Cichorei heeft samen met DLV Plant in de mechanische onkruidbestrij-

ding stappen gezet. Ook hebben Sensus en de telers het zogeheten Itop-project opgezet, waarbij de opbrengstgegevens van de cichorei worden teruggekoppeld met de telers. Dat verbetert de teelt verder. Bovendien lopen de komende campagnes van begin september tot december. Het beschermen van cichoreihopen tegen de vorst, altijd een zeer vervelend werkje, en de bewaarrisico's voor levering in januari en februari zijn dan verleden tijd.

Bij de verdeling van het areaal heeft Sensus goed naar de kwaliteiten van de telers gekeken. De akkerbouwers die cichorei met een hoog verwerkingsrendement teelden, hadden een streepje voor. „Maar ook kleinschalige telers die een voortreffelijk gewas cichorei kunnen telen, hebben wij een oogje dicht geknepen”, vertelt Schunselaar. „Het verwerkingsrendement weegt dan op tegen de logistieke kosten.” Sensus heeft zijn teeltgebieden nu vooral in Zuidwest-Nederland, Zuidoost-Nederland en een teeltkern in Groningen.

Ideaal zaaien

In de teelt en verwerking van cichorei zit nog steeds perspectief, benadrukt Schunselaar. Hij verwacht dat Sensus de komende twee jaar gestaag meer inuline weet af te zetten. Dan komt de huidige productielijn aan de maximale capaciteit te zitten en moet er geld gestoken worden in uitbreiding van de productiecapaciteit. „Als deze er komt, kan het areaal ook weer omhoog. Ik verwacht dat wij de komende twee jaar op

circa 2.500 hectare telen. Daarna kunnen we wellicht best een sprongetje gaan maken tot circa 3.500 hectare.”

Het zaaien van de cichorei voor de campagne 2006 is prima verlopen. Eind april was 95 procent van het areaal ingezaaid. „De gemiddelde zaaidatum komt denk ik rond 10 april te liggen”, verwacht Schunselaar. „Ideaal voor cichorei, al hebben de vroeg gezaaide percelen dit door het frisse weer niet in een groeivoorsprong kunnen omzetten.”

De laatste drie jaar is een goed rendement uit de cichorei gehaald met een opbrengst tussen de 7,2 en 7,6 ton inuline per hectare. Doordat de campagne vroeg begint, 1 september, is de wortelopbrengst nog niet optimaal: circa 30 tot 32 ton. Later in de campagne groeit de cichorei nog 10 tot 13 ton aan. „We laten in het begin van de campagne wat liggen, maar vroeg beginnen is noodzakelijk”, verklaart Schunselaar. „Want vanaf oktober breekt de inuline in de wortel langzaam af.”

Hoewel Sensus nog slechts beperkt heeft bijgedragen aan de winst van moeder Cosun, blijft het volgens Schunselaar een interessante investering voor de leden. „De afzet van inuline groeit conform onze doelen. Bovendien is het aantal aanbieders beperkt. Naast Sensus zijn er nog twee Belgische bedrijven in inuline actief. En als nieuwe toetreders instappen is, zonder een fabriek en het benodigde areaal cichorei, beslist niet eenvoudig. De drempel is hoog. We hebben alleen nu even de tijd nodig om het fructosegat te overbruggen.”

WAT IS INULINE?

Inuline is een stof die volgens René Schunselaar uitstekend in de moderne menselijke voeding past. „Het is meer dan een trend.” Het is een voedingsvezel die de darmflora bevordert, kan bijdragen aan de gewichtsbeheersing en ook de botgezondheid bevordert. In veel producten zit inuline, zoals ontbijt- en zuivelproducten en ook brood en banket. „Maar de mogelijkheden van inuline zijn nog lang niet uitgeput”, aldus Schunselaar. Als voorbeelden noemt hij het gebruik in diervoer en niet-etebare producten.

Copyright foto